

Nadat bij de nieuwbouw van de parochiekerk in 1769 de twee classicistische westtraveeën (achteraan) in baksteen werden opgetrokken, werd de kerkruimte vergroot tussen 1852 en 1854 door de twee oosttraveeën (vooraan) en het vlakgesloten koor bij te bouwen.

Pastoor Winandus Vaes, 1822-1867, vond dat de kerk te klein was. In 1845 telde volgens hem de parochie 1.047 zielen, maar de pastoor telde daar een aantal gelovigen bij van het grondgebied Ordingen (01). Tot 1830 behoorden de Ordingenaren tot de parochie Brustem. Voordien in de 17e en begin 18e eeuw was de Ordingse kerk, die toen dicht bij het kasteel stond, een hulpkerk geweest van Zepperen (02). In 1858 werd pas een nieuwe kerk gebouwd aan de overzijde van de weg van Brustem naar Zepperen.

In juli 1851 wou de kerkfabriek in Brustem een nieuw orgel plaatsen en hiervoor moest de zoldering verhoogd worden, wat 1.300 F zou kosten. Ook lekte het dak en dit had dringend op verschillende plaatsen herstelling nodig.

Een jaar later, op zondag 04 april 1852, beslistte de kerkfabriek om de kerk te vergroten en dus ook een nieuw koor te bouwen. Als argumenten werden aangehaald: de zoldering moest toch verhoogd worden voor het geplande orgel en daarbij was het gebouw te klein op zon- en feestdagen om al de parochianen te plaatsen. Men rekende toen voor elke kerkganger op een bewegingsruimte van 0,80 m x 0,50 m of 0,40 m². Daar de toenmalige ruimte slechts 11,60 m op 12,62 m of 146 m² groot was, kon zij maar een goede 300 kerkgangers ontvangen. Volgens het bestek zou de hele operatie 9.990 F kosten. Maar er ontbraken heelwat werken aan het lastenboek zodat de prijs opmerkelijk zou stijgen.

Tot 1852 was de Laurentiuskerk dus maar half zo groot als tegenwoordig. De oude kerk was slechts 11,60 m lang. Er werd 15,40 m bijgebouwd. De oppervlakte werd 27 m x 12,62 m of 340,74 m², zonder koor. De verticale scheidingslijn tussen de oude kerk en het voorste gedeelte, dat bijgebouwd werd, is nog goed merkbaar aan de buitenmuren. Dit betekent ook dat de lichamen, die in vroegere eeuwen onder de kerkvloer begraven werden, allemaal onder de achterste helft van de huidige vloer liggen.

Op zondag 03 okt. 1852 werd het lastenboek (03), dat op 22 sept. 1852 opgesteld werd, besproken en goedgekeurd door de leden van de kerkfabriek: pastoor Winandus Vaes, burgemeester Bartholomé Moria, beiden van rechtswege aangesteld, voorzitter Petrus Roosen van op de Tongersesteenweg, secretaris kapelaan Walter Daenen, en de leden Frans Romsée van op de Hek, Gillis Schoofs, herbergier in het Distelbroek op de Tongersesteenweg en Joannes-Frans Schoofs, een landbouwer op de Singel. Als kerkmeesters hadden we: president Joannes-Frans Schoofs, secretaris Gillis Schoofs, schatbewaarder Frans Romsée en als lid pastoor Winandus Vaes.

"Lastenboek

-afbraak van het oude koor	350,00 F
-fundering tegen 5 F/m ³	26,49
-88,30 m ³ metselwerk met afbraakmateriaal	441,50
-335,54 metselwerk-opbouw met nieuwe bakstenen tegen 11 F/m ³	3690,94
-2,30 m ³ arduinsteen voor de onderkant	253,00
-44 m ² plaveien tegen 9 F/m ²	396,00
-3,95 m ³ eikenhout te leveren	434,50
-135 m ² dakbedekking met oude schaliën op nieuw lattenwerk	405,00
-192 m ² dakbedekking met nieuwe schaliën op nieuw lattenwerk	1152,00
-157 lopende meter dikke eikenhouten planken voor de banden en de "mervures"	392,00
-3,20 m ³ dennehout te leveren	176,00
-220,50 m ² "contre-grilage" (rasterwerk) in strepen hout afwisselend in eik en den	264,00
-266 m ² zoldering	319,20
-30 lopende meter lijstwerk op de gekruiste boorden	18,00
-65,25 lopende meter lijstwerk	43,87
-4 kapitelen tegen betaling van	60,00
-442 m ² verf in drie lagen aan te brengen	248,80
-400 kg bladlood	260,00
-400 kg "pouaneres" voor ijzer, muurankers, bouten	200,00
-54 lopende meter "de sablière" rib tegen 3 F/m	162,00
-54 lopende meter voor de "ritaille" hoekstenen	50,00
-4 huile de lampe,	etc.
-37 m ² planken in eikenhout	333,90
-voor "imprevus" (onvoorziene omstandigheden), toezicht op het werk, enz..	317,55
	<hr/>
	9990,00 F

Opgesteld op 22 september 1852".

Diezelfde oktobermaand begon men enthousiast met het bakken van "kreelen". Het kerkhof werd in een bouwwerf herschapen en bereidwillige boeren brachten met hun kar of wagen hout, kalk en zand. Er werd niet op subsidies van de provincie of de staat gewacht om de graafwerken te beginnen. Nog voor de eerste vrieskou optrad, hadden vrijwilligers de funderingen voor de nieuwbouw beëindigd. Metselaar Jacobus-Joseph Lacroix (04) van op de Singel bouwde de muren en in de nieuwe rechter zijgevel werd op vensterhoogte in zwarte bakstenen een monstrans gemetseld. Daartegenover werd pastoor Vaes in augustus 1867 begraven.

De oude bouwmaterialen, zelfs een partij afvalhout en oude metselspecie, werden tijdens een openbare verkoop op het kerkhof aan de man gebracht om de bouw te helpen financieren. De 700 à 800 blauwe plaveien, die er lagen, werden verkocht voor 240 F en de hier en daar liggende grafstenen werden weggenomen. De gedenksteen van de familie van Werner Huyn van Amstenrade uit 1595 plaatste men op het kleine kerkhof horizontaal onder een afdak, tegenover de kerkdeur. De andere herdenkingsstenen, die waarschijnlijk onleesbaar geworden waren, werden verwijderd en verkocht. Denkelijk zijn de deurdorpels van "hoeve Coelmont" aan de Singelstraat grafstenen, die vroeger in de kerk lagen. Er werd slechts 44 m² nieuwe plaveien voorzien in het bestek. Zou de kerk dan een

aardevloer gehad hebben?

In 1855 werden de kosten van de zinkwerken, die niet in het bestek stonden, door Gaspard Cruls, zinkbewerker uit St-Truiden, gepresenteerd. De zeer gedetailleerde rekening bedroeg de som van 355,55 F: 186,55 F voor zinken goten en vier afvoerbuizen voor de kerk; 85,85 F voor het koor en 83,15 F voor de sacristie.

Het interieur werd nu verlicht door tweemaal vijf getoogde of gebogen vensters in de zijgevels, twee venstertjes in de achtergevel aan weerszijden van de toren en twee vensters in de zijmuren van het priesterkoor. Kerkschip en hoogkoor, 35 meter lang, werden bedekt met een doorlopend leien zadeldak, voorzien van aan elke kant drie dakkapellen.

- 01.-Bij de telling van 21 jan. 1763 door de pastoor van Ordningen, Jan-Christiaan Cortemunde, +1769, waren er 18 gezinnen. Er woonden: een molenaar, een gerechtsdienaar, een smid, een koster, twee pachters en zeven arbeiders. Op 28.03.1796 stonden in Ordningen 16 huizen, waarin 58 volwassenen en 13 kinderen onder de 12 jaar woonden.
- 02.-De kerk van Ordningen werd in de aartsdekenale visitaties in 1613, 1643, 1701 en 1712 vermeld als een dochterkerk van Zepperen. Achteraf en tot 1830 was het een dochterkerk van Brustem. In 1650 werden er wel het eerste (doopsel) en het laatste sacrament (H.Oliesel) toegediend, maar voor een begrafenis moest men elders gaan.
- 03.-R.A.H.-Gemeente Brustem-Kerkarchief nr.58.
- 04.-Metselaar Jacobus-Joseph Lacroix.- Br°09.12.1824-+07.03.1895, gehuwd met Elisabeth Petite.
-z.v. Petrus-Frans Lacroix, metselaar, °Oleye 05.04.1797 en Anna Coenen, °Br.1787, (d.v. Willem Coenen en Agnes Vandevelde), die aan de Melsterbeek in het 'Tistelbroek' woonden.
Petrus-Frans was zich op 29.11.1824 te Brustem komen vestigen. In 1846 woonde de weduwe Anna Coenen in de Kasteelstraat nr.117 met haar zoon Jacobus °28.06.1827.
-klz.v. Jacobus Lacroix en Marie Colette, °Gelinden 1754.
-vader van:
-Louisa, Br.°17.10.1859-+11.07.1939 (x25.09.1890 Jean-Albert Loix, °Br.05.04.1854, z.v. Petrus-Arnold en Anna Thij-sens).
-Joseph-Frans, Br.°30.01.1877 (x 1901 Eliabeth Van Eyen).
-woonde op de Singel 75bis.
-metselaar en van 1867-1878 veldwachter.

Marie Collette, °Gelinden 1754. Zijn zoon, Peter-Frans Lacroix, °Oleye 05.04.1797, eveneens metselaar, huwde te Brustem op 28.09.1823 met Anna-Maria Coenen, °Br.1790, dochter van Willem Coenen en Maria-Agnes Vandavelde, die aan de Melsterbeek op "*Tistelbroek*" aan de Tongersesteenweg woonden.

